

Čeravno je pa navedena prošnja bila odbita, drznila se je vendar od petih občin ena, vložiti zopet prošnjo pri c. k. finančnem ministerstvu, naj ubogej srenji vsaj obrok za poplačanje davkov dovolji do 31. julija 1876, naj eno leto počaka, da iz pridelkov novega leta dobimo denarjev za poravnanje zaostale dače. Ali tudi ta prošnja ni bila uslišana. Kmetje smo morali na posodo vzeti in dačo plačati.

Gospodarske stvari.

Gnojšče in njegova naprava.

M. Kako je treba z gnojem na gnojšču ravnati, o tem se dajo sledeča ravnila postaviti: Gnoj se mora po ne predolgih prestankih, najboljšje vsaki dan, iz hleva na gnojšče pokidati, ker, če dalj časa v hlevu obleži, že tam mnogo najboljših gnojivnih tvarin izpuhti. Gnoj se potem, razun ovčjega gnoja, ki se navadno v hlevu pušča, jednako merno pomeša in raztrosi in debeli kosi, ki se skupaj drže, se zdrobijo in zmanjšajo. Nikdar ni dobro, če gnoj na gnojšču kupoma leži, ker se tako višine in nižine napravijo in gnoj se nejednako merno vseda in na nekterih mestih preje na drugih pozneje sprhni in zagnijje. Ko se je gnoj jednako merno po gnojšču razmetal, se mu mora cela površina trdno steptati ali pa po živini pohoditi dati, da se zrak, ki je v njem, iz njega prežene in tudi zvonajni v njega vdirati ne more. Velike vrednosti za dobroto gnoja je njegovo večkratno zamakanje z gnojnico in ko bi te ne bilo več, celó tudi z vodo samo. Ako se tako zamakanje z gnojnico opusti, se gnoj v zgornjih plasteh lahko posuši, slama se ne razkroji, spodnje plasti se pa preveč vgrejejo in, ker nimajo vlage, splesnijo in vrednost in dobrota vsega gnoja se znatno zmanjša. Po večkratnem zamakanju, kar se mora pozimi manjkrat, po leti večkrat goditi, gnoj bolj počasno vreje, gnoj postane po redivnih snovih gnojnice močnejši, zlasti, ker jeden del vode iz gnoja izpuhti. Vrh tega je še večkratno potrošanje z prstjo tako, da leži plast prsti nad plastjo gnoja, zlasti, če se to z malim trudom in majhnimi stroški zgoditi more, posebno dobro in vse priporoče vredno. Zamaka se gnoj ali z pomočjo sesalk, ki so z lesenimi žlebovi v zvezi, po katerih se gnojnica po gnoju razteka, ali pa po zajemanju in polivanju z vedrom, tako da se gnojnica po vseh delih gnojšča ravnomerno razliva. Da se gnoj, ki včasih več mesecev na jednem kupu na gnojšču leži, ohrani in izpuhtenje amonijaka zabrani, je večkratno potrošenje z gipsom ali mavcem posebno dobro. Včinek, kterega gips na gnoj ima, je trojen; prvič se veže mnogovredni amonijak, ki se brez potrošenja z gipsom večjidel pozgubi; drugič se pa po primešanju gipsa tudi vrenje gnoja zmanjšuje in tretjič deluje gips po svojih gnojivnih delih, t. j., po žveplovih kislini in po apnu, dobro

na rastline. Če kdo pravi, da nakupovanje gipsa previsoko stoji, tako to po vsem ni resnično, ker se po gipsu gnoj znatno zboljša in njegova vrednost zelo poviša. Da je vredno gnoj z gipsom potrošati, se vidi iz trojnega včinka, kterega gnoj z gipsom potrošen ima. Isto, kar z potrošanjem gipsa, doseže se tudi z potrošanjem gnoja s prstjo ali šotinim prahom. Vendar pa je tudi treba omeniti, da se mora ravno toliko prsti na gnoj navoziti, kolikor je gnoja, če se hoče isto doseči, kar z potrošanjem z gipsom, kajti če se manj prsti navozi ali nanosi, se namen le na pol doseže, ker se po prsti le majhen del amonijaka v gnoju zadrži in veže. Če se pa pri navažanju prsti v poštev jemljejo stroški nalaganja in razlaganja prsti, navažanja in izvažanja potem raztrošanja in slednjič vprežne in človeške delavne moči, tako se lahko spozna, da bode včasih potrošanje gnoja z prstjo više stalo kakor pa z gipsom, kterega je dosti manj v dosego istega namena potrebno. Dalje se mora tudi paziti, kako visoko se gnoj na gnojšču nakupiči. Če se namreč previsoko na kup naloži, tako se gnoj nejednako merno razkrojiva in razseda, spodnje plasti, ker se zelo razvročijo, se zelo razkrojivajo, zgornje pa zopet ostaneje nerazkrojene in le malo sprhujjo. Najbolj primerna višina bode bojda 1 ali k večjemu 2 metra. O podobi in velikosti gnojšča se ne dajo posebna pravila dajati, ker se zadnje posebno po številu živine in po prostoru dvorišča ravna. Vedno pa bode boljše, gnojšče nekaj večje napraviti, kakor pa premajhno. Podoba je navadno štirioglatá ali podolgovato-okrogla najbolj primerna. Gnoj naj se tako hitro ko mogoče na polje razvozi, kakor pač to gospodarske razmere dopuščajo; le tedaj, če se ima gnoj hitro raztrositi, se tudi sme na male kupe skapati. Če se mora pa gnoj dalj časa iz raznih vzrokov neraztrošen na polju ležati pustiti, tako je bolje ga na velikem kupu vkup puščati, ki se mora na debelo z prstjo pokriti, da ne izpuhti in se tako oslabi. Če mali kupi dalj časa neraztrošeni ostanejo, se gnoj v njih dalje razkroja, jeden del snovi, ki iz razkrojitve nastanejo, tekoče namreč — vdira pod gnojem v zemljo in napravljajo tako imenovana bujna mesta, na kterih žito rado poleže, drugi del pa — ubežni — izpuhti v zrak in se brez vse koristi razkadi.

Kako se z gnojem na dalje ravna, ko je že raztrošen, o tem so umni kmetovavci in učeni različnih misli. Jedni pravijo: gnoj se mora raztrositi in brž podorati, da se tako izpuhtenje amonijaka iz njega zabrani, drugi pa zopet pravijo, da je za rastline boljše in koristnejše, če gnoj dalj časa rastrošen na njivi leži. Kdor hoče fizikalčne lastnosti težke zemlje vzboljšati, kdor hoče večletni včinek gnojenja povzročiti, kdor ima viseče njive gnojiti ali kdor je prisiljen, o veliki vročini gnojiti, ta bode dobro storil, če gnoj brž po raztrošenju pod zemljo spravi. Kdor pa hoče od gnoja hiter včinek in če mu ni toliko mar, da se po

gnoju zemlja vzrablja, kar pa je na težki zemlji skoraj veče vrednosti kakor gnojna moč sama, ta gnoj brez skrbi raztrošen ležati pasti. Da je dobro gnoj enakomerno in ne pregloboko pod zemljo shraniti, če se hoče od njega veči včinek doseči, to sme za obče znano reč veljati.

„Prakt. Landwirth.“

Kmetijska razstava v Radgoni 29. 30. septembra in 1. oktobra bila je izvrstno uredjena in dobro obiskovana. Vse 3 dni je bilo okoli 15.000 obiskovalcev. Razstavljeni so bili vsakojaki kmetijski pridelki in živina iz Štajerskega in bližnje Ogerske. V prvej vrsti je bilo zastopano vino in grozdje. Gospod pl. Kodelič iz Radgone bil je obdarovan ter je dobil cesarjev dar 20 zlatov. Konji so bili močno lepi razstavljeni; cesarjev dar 20 zlatov se je oddal za konja iz radgonske okolice. Konijske dirke se je pa malo posestnikov udeležilo. Goveje živine tudi ni bilo veliko videti in ta bila je slaba; govedoreja stoji daleč za konjerejo. Kmetu g. Prelogu v Šalincih so pripoznali prvo darilo za njegovega bika holandskega plemena. Izmed drugih izstavljenih reči je omeniti lepa moka ljutomerskega parnega mlina, ki je vse hvale vredno podvzetje ljutomerskih, odličnih narodnjakov. Razstava je bila sploh izvrstna, le obžalovati je, da se je na Slovence premalo ali nič oziralo. Vabila in naznanila so bila le nemška — „Slov. Gospodarju“ se jih je celi koš doposla — govori nemški, napisali nemški — vse nemško. Edini g. Čolnik iz Drvanje imel je pri svoji razstavi slovenske in nemške napise. In vendar je bila najmanj $\frac{1}{3}$ razstavljalcev slovenske narodnosti in najmanj $\frac{1}{2}$ obiskovalcev Slovencev. Vstopnina je znašala 10 kr. Nemčurji so na poslopje, kder je bila razstava, posadili prusko ali prajzovsko zastavo, okrajni glavar radgonski jo je pa ukazal odpraviti. Tako je bilo prav!

Timas, *Thymus vulgaris*, *Thymian*. Jedna od naših kuharic v kuhinji mnogo potrebovana rastlina je timas. Posebno za pomačke, v katerih se pripravljajo za na mizo razne divjačine, je ta začimba neobhodno potrebna. Timas razpada v tri glavne sorte: a) širokolistni, b) ozkolistni in slednjič pisanolistni timas. Ta koristna rastlina je prej ko ne iz Španskega doma, pa se tudi v naših krajih precej dobro počuti. Ljubi pesebno suhljato zemljo in nekaj bolj zavetno lego. Zareja se ali po semenu ali pa po razdelitvi posameznih grmičev. Zadnji način timas zarejati je najbolj navaden. Mlade timasove vejice služijo najbolj v začimbo raznih jestvin in za napravo okusnih pomaček, v kateri namen se poleti porežejo, v senci posušijo in do porabe hrskujejo. Poleg imenovanih sort imajo še lemonovi-timas, *Thymus citriadara*, ki bolj po limoni diši sicer se pa v kuhinji rabi, kakor navadni timas.

Da se rast mladih dreves bolj pospeši je treba deblo in debelejšje veje osnažiti z mokro ščetico, da niti smetje, niti mah niti mrtva skorja na njih ne ostaja. To je posebno meseča novembra in aprila dobro in potrebno. Tako snaženje pospešuje izhlapljenje in dela skorjo bolj sposobno za vlago in toploto zračno. Predno se s ščetico snažijo, se mora drevje z lesenim nožem ostrugati in namesto s ščetico tudi z grobo cunjjo tretji. Vspeh takega čistenja je izvrsten in nenaden.

Sejmovi na Štajerskem. 15. oktobra Apače, Loče, št. Il pri Turjaku, Rače, sv. Križ pri Slatini, Planina; 16. okt. Berače; 17. okt. Pristova; 18. okt. sv. 3 Kralji, Vojnik, Mezirje, Trbovlje; 19. okt. Videm; 20. okt. Maribor.

Sejmovi na Koroškem. 18. okt. Logava, Millstadt; 22. okt. Kotarče, Celovec, Gmünd, Trebiž, Zabrdee; 29. okt. Brezje, sv. Mohor, Kapla, sv. Lenart, Sachsenburg.

Dopisi.

Iz Žavca. (Nesreča.) 5. oktobra bil je za žavsko župnijo prežalosten. Jedva odbije ura $\frac{3}{4}$ na 11 pred poludne, užé se zasliši tóžen krik: ogenj! ogenj! Na gornji Ložnici, vesi oddaljeni le črtinko ure od trga, jelo je goreti. Ognjem vrednih veter in v jednej urici obožalo je šestero mlajjihvih polu-kmetov do cela. Večinoma lesena poslopja pogorela so do tal in težko se najde prostor, kder je stalo 20 poslopij revnih kmetov. A ne samo poslopja, timveč tudi živež vsakojake vrste, obleko, mrvo za živino, hišno orodje — vse, vse je ogenj upepelil. Vžé trka zima na dveri, a pogoreli nimajo ne za jeden dan živeža, ne betvice klaje za živino. Če kde, je tukaj najne pomoči treba! Bratje sosedje a tudi drugi prijatelji in dobrodejeji! usmilite se ubogih kmetov! Pisatelj teh vrstic priporoča pogorele tim topleje, ker so si poškodovani usmiljenja zaslužili sé svojim treznim obnašanjem in iskreno vernostjo. Bili so sicer do leta 1876. zavarovani pri nekem zavarovalnem društvu, a ker se pretečeno leto kmetu Mutecu iz Levca ni hotelo izplačati zavarovalna svota, izgubili so i drugo zaupanje do tega društva ter izstopili. Ogenj je baje zatrosil nek petleten fantek. Javno zahvalilo zaslužijo vsi sosedje iz Žavca, Gotovelj in vsi drugi drugih vesi v obližju. Popustili so vsaki svoje delo ter prihiteli gasit in na ta način obranili še večje nesreče. Hvala! Bog plati!

Iz šaleške doline. Ko smo dnes 7. oktobra skozi okno pokukali, vse je bilo lepo, nedolžno, belo. Sneg je globoko v doline pobelil in neverjetno ali vsaj nepričakovano mrzlo je postalo. Pretekli teden so po tukajšnjih goricah trgali in tudi v mestili; pa letošnja trgatév se je slabo ali le srednje dobro obnesla. Nekaj je vzela poletna suša, drugo